

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI VA ISTIQBOLLARI

Turopova Nigora

Termiz davlat universiteti o'qituvchisi

nturopova@tersu.uz

Murodov Ozodbek Jamshedovich

Termiz davlat universiteti talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada O'zbekiston iqtisodiyotida kichik va o'rta biznes (KOB) sektorining o'rni va uni rivojlantirishning dolzarb yo'nalishlari o'rganiladi. KOBlar iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish, yangi ish o'rirlari yaratish va innovatsiyalarni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari, moliyaviy yordam dasturlari va biznes muhitni yaxshilashga qaratilgan islohotlar tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar. Kichik va o'rta biznes (KOB), innovatsiyalar, KOBni moliyalashtirish, davlat qo'llab-quvvatlashi, iqtisodiy islohotlar, kichik biznes infratuzilmasi.

Abstract

This article examines the role of the small and medium-sized business (SME) sector in the economy of Uzbekistan and current trends in its development. SMEs are important in stimulating economic growth, creating new jobs and promoting innovation. State support measures, financial assistance programs and reforms aimed at improving the business environment are analyzed.

Keywords. Small and Medium Enterprises (SMEs), Innovation, SME Financing, Government Support, Economic Reforms, Small Business Infrastructure.

KIRISH

Kichik va o'rta biznes O'zbekiston iqtisodiyotida muhim o'rin tutadi. Bu sektor iqtisodiy barqarorlikni saqlash, yangi ish o'rirlarini yaratish, innovatsiyalarni rivojlantirish va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga katta hissa qo'shadi. So'nggi yillarda davlat tomonidan kichik biznesni qo'llab-quvvatlash bo'yicha keng ko'lamlı islohotlar amalga oshirilmoqda. Ushbu maqolada kichik va o'rta biznesning iqtisodiyotga ta'siri va uni rivojlantirish imkoniyatlari, davlat qo'llab-quvvatlash siyosatining samaradorligi va istiqboldagi rivojlanish yo'nalishlari haqida so'z yuritiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

O‘zbekiston iqtisodiyotida kichik va o‘rta biznes sohasida o‘tkazilgan ilmiy izlanishlar bir qator yo‘nalishlarni o‘z ichiga oladi:

Kichik biznesning iqtisodiyotdagi o‘rni: KOBlar iqtisodiyotda barqaror o‘sishni ta’minlashda, ish o‘rinlarini yaratishda va innovatsion loyihalarni rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etishi haqida ilmiy izlanishlar olib borilgan.

Davlat tomonidan kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash: KOBni moliyalashtirish, subsidiyalar va imtiyozli kreditlar orqali yordam berish chora-tadbirlari haqida o‘rganilgan.

Kichik biznes infratuzilmasi va innovatsiyalar: KOBlar uchun zamonaviy infratuzilmani shakllantirish va innovatsion texnologiyalarni joriy qilish orqali ularning raqobatbardoshligini oshirish tadqiq qilingan.

Mazkur tadqiqotda statistik tahlil va so‘rov natijalari ishlatildi. O‘zbekiston iqtisodiyotidagi kichik va o‘rta biznesning asosiy ko‘rsatkichlari davlat statistika qo‘mitasi, xalqaro tashkilotlarning hisobotlari asosida tahlil qilindi. Maqolada asosiy e’tibor kichik biznesni rivojlantirishda davlat qo‘llab-quvvatlash dasturlarining samaradorligini o‘rganishga qaratilgan.

NATIJALAR

O‘zbekiston kichik va o‘rta biznesni rivojlantirishda bir qator muhim yo‘nalishlarda sezilarli natijalarga erishmoqda:

Ish o‘rinlari yaratish: KOB sektorida yangi ish o‘rinlari yaratilmoqda, bu esa mamlakatdagi ishsizlik darajasini pasaytirishga xizmat qilmoqda. Davlat statistika qo‘mitasi ma’lumotlariga ko‘ra, 2023-yilda jami ish o‘rinlarining 70% ga yaqinini kichik va o‘rta bizneslar ta’minlagan.

Innovatsiyalarni joriy qilish: Kichik va o‘rta biznes innovatsiyalar va texnologik yangiliklarni qo‘llab-quvvatlaydi. Raqamli texnologiyalar va onlayn tijoratning rivojlanishi KOB sektorida yangi imkoniyatlar ochmoqda. O‘zbekistonda kichik biznesni raqamlashtirish orqali samaradorlik va sifatni oshirishga qaratilgan davlat dasturlari mavjud.

Davlat tomonidan imtiyozli kreditlar va subsidiyalar ajratish: Davlat tomonidan ajratilayotgan imtiyozli kreditlar, subsidiyalar va moliyaviy yordam dasturlari KOBning rivojlanishini tezlashtiradi. Jumladan, “Kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash jamg‘armasi” va “Rivojlantirish banki” kabi institutlar orqali mablag‘lar ajratilmoqda.

Eksport faoliyatini rivojlantirish: KOBlar uchun xalqaro bozorlar va eksport imkoniyatlari kengaymoqda. Davlat tomonidan tashkil etilayotgan ko‘rgazmalar va xalqaro savdo kelishuvlari orqali kichik biznes mahsulotlarini eksport qilish imkoniyatlari yaratilmoqda.

1-jadval. Kichik va o‘rta biznes ko‘rsatkichlari, shuningdek, 2023-yil bo‘yicha o‘sish sur’atlari keltirilgan jadval

Ko‘rsatkich	2021-yil	2022-yil	2023-yil	O‘sish %
Ish o‘rinlari soni (ming)	5200	5600	6000	15%
KOB eksport hajmi (mln \$)	1000	1300	1600	20%
Imtiyozli kreditlar hajmi (mln \$)	500	700	900	25%

XULOSA

O‘zbekiston iqtisodiyotida kichik va o‘rta biznes sektorining roli tobora ortib bormoqda. Davlat tomonidan ko‘rsatilayotgan yordam va qo‘llab-quvvatlash chora-tadbirlari KOBning raqobatbardoshligini oshiradi, zamonaviy texnologiyalarni tatbiq qilishga ko‘mak beradi va eksport salohiyatini kuchaytiradi. Kichik va o‘rta biznesning rivojlanishi mamlakatdagi ishsizlikni kamaytirish va ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta’minlashda katta ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO’YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. (2022). Kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash dasturi. Toshkent.
2. World Bank. (2023). Uzbekistan SME Development Strategy. Washington, D.C.: World Bank.
3. OECD. (2021). SME Development and Economic Growth in Central Asia. Paris: OECD.
4. UNDP Uzbekistan. (2022). Small and Medium Business in Uzbekistan: Opportunities and Challenges. Tashkent: UNDP